

Toezicht pensioenfondsen

- Oprichting
- Materieel toezicht
- Prudentieel toezicht
- Integriteittoezicht
- Toetsingen
- Register

Oprichting

Wat is een pensioenfonds?

In de Pensioenwet BES (Pw BES) wordt een pensioenfonds gedefinieerd als een rechtspersoon, waarin ten behoeve van ten minste twee deelnemers, gewezen deelnemers of hun nabestaanden gelden worden of werden bijeengebracht en worden beheerd ter uitvoering van een pensioenregeling. In de Pw BES wordt vervolgens onderscheid gemaakt tussen twee soorten pensioenfondsen:

- Een ondernemingspensioenfonds: een pensioenfonds verbonden aan een onderneming of aan een groepsmaatschappij; en
- Een bedrijfstakpensioenfonds: een pensioenfonds ten behoeve van een of meer bedrijfstakken of delen van een bedrijfstak.

Een werkgever die met zijn werknemer(s) een pensioenovereenkomst sluit, moet de uitvoering van deze pensioenovereenkomst buiten zijn onderneming onderbrengen. De Pensioenwet BES (Pw BES) bepaalt waar de pensioenovereenkomst kan worden ondergebracht:

- een ondernemingspensioenfonds of bedrijfstakpensioenfonds;
- een verzekeraar;
- een pensioeninstelling uit een andere deel van het Koninkrijk; of
- een verzekeraar met zetel buiten de openbare lichamen mits die verzekeraar op grond van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf BES het bedrijf van levensverzekeraar of schadeverzekeraar mag uitoefenen.

Meldingsplicht

Op grond van de Pw BES moet een pensioenfonds zich na oprichting melden bij de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Nederlandsche Bank (DNB). Deze melding moet binnen drie maanden na oprichting van het pensioenfonds plaatsvinden door middel van een door de minister vastgestelde aanmeldingsformulier.

Binnen dezelfde termijn moet het bestuur de volgende stukken overleggen aan de minister en DNB:

- een afschrift van de akte van oprichting;
- een door het bestuur gewaarmerkt exemplaar van de reglementen;
- een door het bestuur gewaarmerkt afschrift van de overeenkomst waarin de regeling omtrent de betaling van de bedragen van de werkgever, alsmede het bedrag dat de werkgever inhoudt op de loon van de deelnemers, is opgenomen.

Voor de deelnemers aan de pensioenregeling is een prudente financiële opzet van het fonds van groot belang. Deze opzet moet vastliggen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn), volgens de regels van de Pw BES en onderliggende regelgeving. Hierin moet het bestuur van een pensioenfonds toelichten hoe de pensioenovereenkomst gefinancierd gaat worden. In hoofdlijnen behandelt de Abtn de opbouw van de aanspraken en de financiering ervan, de samenstelling en waardering van activa en passiva van het fonds, het management, het intern beheer, alsmede de matching van activa en passiva. Ook het solvabiliteitsvereiste hoort daarbij.

Interventie door DNB

DNB komt geen goedkeuringsrecht toe over de oprichting van een pensioenfonds. Wel zal DNB de in te dienen stukken toetsen aan de relevante wet- en regelgeving. Indien DNB van oordeel is dat de stukken niet aan de eisen voldoen, meldt zij haar opmerkingen aan het bestuur van het pensioenfonds met het verzoek de stukken aan te passen. Het fonds krijgt dan, afhankelijk van de zwaarte van de opmerking en het betreffende onderwerp, een aantal maanden de tijd om de opmerkingen in de stukken te verwerken. Indien noodzakelijk kan DNB vervolgens een aanwijzing geven of een geldboete opleggen.

Wijzigingen

Wanneer het pensioenfonds in een later stadium wijzigingen doorvoert in de bij oprichting aan de minister en DNB overlegde stukken, dan moet dit aan de minister en aan DNB gemeld worden. Op grond van de Pw BES moet het pensioenfonds dit doen door binnen drie maanden na de totstandkoming van de wijziging een afschrift (in het geval van de statuten) of een door het bestuur gewaarmerkt exemplaar van wijzigingen van de reglementen en voor zover het een ondernemingspensioenfonds betreft, een door het bestuur gewaarmerkt afschrift van wijzigingen van de overeenkomst aan de minister en aan DNB te zenden.

Materieel toezicht

Inleiding

DNB beoordeelt statuten en pensioenreglementen van de pensioenfondsen en pensioencontracten van verzekeraars. Dit wordt het materieel toezicht genoemd. DNB adviseert in dat verband het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) bij verplichtstellingen voor bedrijfstakpensioenfondsen.

De Pensioenwet BES (Pw BES) en de op deze wet gebaseerde lagere regelgeving stellen aan het pensioenfonds materiële eisen aan met name:

- de inhoud van de statuten van het pensioenfonds; en
- de inhoud van het pensioenreglement (tussen pensioenfonds en deelnemers).

Statuten en reglementen van het pensioenfonds vormen de basis voor de pensioenuitkering. Voor de juiste vaststelling van zijn rechten en verplichtingen heeft de deelnemer er belang bij dat de statuten en het pensioenreglement voldoen aan de wet- en regelgeving. Materieel toezicht ziet hierop toe.

Statuten

De Pw BES maakt een onderscheid tussen ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen. Pensioenfondsen zijn rechtspersonen, meestal in de vorm van een stichting, en hebben derhalve statuten. In de Pw BES is omschreven welke bepalingen in de statuten opgenomen moeten worden:

- de bestemming van het fonds
- het beheer van het fonds
- de soorten van deelnemers
- de inkomsten van het fonds
- de belegging van de gelden
- de aanspraken, welke de deelneming geeft, en het systeem van financiering van deze aanspraken
- de wijze waarop de bestuursleden worden aangewezen
- de gevallen, waarvoor de werkgever zich de bevoegdheid tot vermindering of beëindiging van zijn bijdrage heeft voorbehouden
- de wijziging van de statuten en reglementen, met name ook wat betreft wijziging van de rechten en verplichtingen der deelnemers en gewezen deelnemers in gevallen, waarin de financiële toestand van het fonds daartoe aanleiding geeft
- de liquidatie van het pensioenfonds, met name ook wat betreft de verplichtingen van de liquidateurs en de bestemming van de bezittingen van het pensioenfonds

Ter afbakening van de werkingssfeer omschrijft het bedrijfstakpensioenfonds de bedrijfsactiviteiten van de bedrijfstak. Indien een bedrijfstakpensioenfonds de mogelijkheid tot vrijwillige aansluiting van werkgevers biedt, moet het in zijn statuten opnemen welke voorwaarden hierop van toepassing zijn.

DNB toetst de statuten van een pensioenfonds aan de Pw BES en het Burgerlijk Wetboek BES en overige relevante wet- en regelgeving. Deze toetsing geschiedt op basis van een risico-gebaseerde en steekproefsgewijze inschatting. In principe valt ieder pensioenfonds eens in de drie jaar in de steekproef, maar DNB toetst de statuten van grote fondsen jaarlijks. De toetsing zal bestaan uit een integrale toetsing van de aanwezige statuten.

Op grond van de Pw BES behoort de aanlevering van de statuten aan DNB op twee momenten te geschieden:

- binnen drie maanden na oprichting van het fonds moet een authentiek afschrift van de akte van oprichting worden toegezonden
- binnen drie maanden na opstelling moet een authentiek afschrift van de akte met de wijzigingen in de statuten worden voorgelegd

Pensioenreglementen

Een pensioenfonds of verzekeraar (pensioenuitvoerder) stelt op basis van een pensioenovereenkomst een pensioenreglement vast. Hierin is de pensioenregeling beschreven. Met de invoering van de Pw BES heeft de overheid de verantwoordelijkheden tussen de betrokken partijen in de pensioenwetgeving verduidelijkt. Hierbij is expliciet aangesloten bij de driehoeksverhouding tussen werknemer, werkgever en pensioenuitvoerder.

Het uitgangspunt voor deze driehoeksverhouding is dat pensioen een arbeidsvoorwaarde is. Binnen deze driehoek gelden de volgende verhoudingen:

- de werkgever en de werknemer die een pensioenovereenkomst sluiten
- de werkgever die deze pensioenovereenkomst op basis van een uitvoeringsovereenkomst onderbrengt bij een externe pensioenuitvoerder
- door het extern onderbrengen van de pensioenovereenkomst ontstaat de relatie tussen de pensioenuitvoerder en de werknemer, die in deze relatie deelnemer wordt

DNB toetst het pensioenreglement van een pensioenuitvoerder aan de Pw BES en overige relevante wet- en regelgeving. Hieronder vallen onder meer de gelijke behandelingswetten, de Wet Pensioenwet ambtenaren BES

en de zogenaamde lagere regelgeving die op die wetten gebaseerd is. Deze toetsing geschiedt op basis van een risico-gebaseerde en steekproefsgewijze inschatting. De toetsing zal bestaan uit een integrale toetsing van het aanwezige pensioenreglement.

De toetsing van pensioenreglementen van regelingen die rechtstreeks bij een verzekeraar zijn ondergebracht geschiedt op basis een steekproefsgewijs onderzoek bij de verzekeraars.

Het pensioenreglement wordt opgesteld door de pensioenuitvoerder in overeenstemming met de pensioen- en uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement.

In het pensioenreglement neemt het pensioenfonds in ieder geval de volgende bepalingen op:

- een omschrijving van de pensioentoezegging die voortvloeit uit de pensioenovereenkomst (beide moeten dus precies op elkaar aansluiten)
- de wijziging van statuten en reglementen, met name wat betreft wijziging van de rechten en verplichtingen van de deelnemers en gewezen deelnemers in gevallen waarin de financiële toestand van het fonds daartoe aanleiding geeft

De PW BES onderkent twee momenten van aanlevering van het pensioenreglement van een pensioenfonds aan DNB en Onze Minister:

- binnen drie maanden na oprichting van het fonds moet een gewaarmerkt exemplaar van het pensioenreglement worden toegezonden
- binnen drie maanden na opstelling moet een gewaarmerkt exemplaar van de wijzigingen in het pensioenreglement worden voorgelegd.

Prudentieel toezicht

Inleiding

Prudentieel toezicht richt zich op de soliditeit van financiële ondernemingen en draagt bij aan de stabiliteit van de financiële sector. Een pensioenfonds moet bij zijn oprichting en bij de uitvoering van pensioenregelingen voldoen aan verschillende wettelijke eisen gericht op het bevorderen van de soliditeit van pensioenfondsen, zogenoemde prudentiële eisen. Dit zijn onder andere:

- de beheerste bedrijfsvoering;
- de inhoud van de actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn);
- het vereist eigen vermogen (m.i.v. 10-10-13);
- de technische voorziening; en
- de financiering van de voorwaardelijke toeslagverlening.

Beheerste bedrijfsvoering

Een financiële onderneming of pensioenfonds met zetel in Caribisch Nederland richt de bedrijfsvoering zodanig in dat deze een beheerste uitoefening van haar onderscheidenlijk zijn bedrijf waarborgt.

In die zin is het voor elke instelling belangrijk om helder te hebben of de bedrijfsprocessen in de organisatie worden beheerst. Dit betekent dat de risico's in kaart zijn gebracht en dat daarvoor voldoende beheersmaatregelen zijn getroffen. Hierbij kan gedacht worden aan functiescheiding, kaders en richtlijnen, AO-procedures, etc. Interne Beheersing is het proces dat gericht is op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid omtrent het bereiken van doelstellingen van de organisatie.

De beheerste bedrijfsvoering omvat in ieder geval:

- duidelijke en adequate organisatiestructuur
- duidelijke en adequate verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden
- adequate vastlegging van rechten en verplichtingen
- eenduidige rapportagelijnen
- adequaat systeem van informatievoorziening en communicatie

De effectiviteit van de organisatie-inrichting en van de procedures en maatregelen moet ook intern en onafhankelijk worden getoetst. Dit is niet voor iedereen hetzelfde, hier geldt het beginsel van proportionaliteit. De bedrijfsvoering moet zijn afgestemd op de aard, omvang, risico's en complexiteit van de werkzaamheden van het pensioenfonds.

De inhoud van de actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn)

De actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) geeft de centrale criteria aan op basis waarvan het (financieel) beleid van een pensioenfonds wordt gevoerd. Het opstellen van een Abtn is een verplichting, die voortvloeit uit de Pensioenwet BES (Pw BES).

De Abtn heeft de bedoeling het actuariële en bedrijfstechnische beleid transparant te maken en heeft aldus de hoedanigheid van een bedrijfsplan dat het algeheel functioneren inzichtelijk maakt. Voor het pensioenfonds dwingt de Abtn ertoe zich te vergewissen van alle samenhangende aspecten van bedrijfsvoering, financieringsbeleid en risico's. De Abtn is voor DNB een integrale informatiebron en een kerndocument bij de uitoefening van het toezicht.

In de Abtn dient in elk geval een omschrijving te zijn opgenomen van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de volgende punten:

- de inhoud van de uitvoeringsovereenkomst
- de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de beheersing en integere bedrijfsvoering
- de voorwaardelijke toeslagverlening
- het financieel toetsingskader
- een verklaring over de beleggingsbeginselen en een beschrijving van de sturingsmiddelen

Ten aanzien van de meeste hiervoor genoemde bepalingen zijn nadere regels vastgesteld.

Als de risico's zijn overgedragen of herverzekerd kunnen de beschrijvingen worden beperkt door te verwijzen naar hetgeen in de betreffende overeenkomsten is opgenomen.

Een pensioenfonds werkt volgens het beleid dat is vastgelegd in de Abtn (art 10, lid 1, Pw Bes). Het bestuur dient wijzigingen in de Abtn in de nota onverwijld over te leggen aan DNB (art 10, lid 2, Pw BES).

Integriteitstoezicht

In de financiële toezichtwetgeving is integriteit als een expliciete doelstelling van het financiële toezicht opgenomen. Het wettelijk aangrijpingspunt van toezicht is een integere bedrijfsvoering, waardoor de soliditeit van de instelling duidelijk op de voorgrond staat. Een pensioenfonds richt zijn organisatie zodanig in dat deze een integere bedrijfsvoering waarborgt.

Het toezicht op integriteit is daarmee een onderdeel van het prudentiële toezicht van de Nederlandsche bank (DNB).

In [artikel 5b](#) van de Pensioenwet BES (Pw BES) wordt de norm van een integere bedrijfsvoering gesteld. Deze norm wordt verder uitgewerkt in [paragraaf 3](#) van het Besluit Pensioenwet BES (het Besluit). [Artikel 9](#) van het Besluit stelt onder meer dat een pensioenfonds zorg moet dragen voor een systematische analyse van integriteitrisico's en aan de hand van deze analyse een integriteitbeleid vast moet stellen en dat beleid moet uitvoeren. Wet en besluit stellen dus eisen aan de beheersomgeving van pensioenfondsen, gericht op het beheersen van het integriteitrisico.

Het gaat er hierbij om dat pensioenfondsen voorkomen dat zij betrokken raken bij handelingen die tegen de wet ingaan en/of handelingen die maatschappelijk onbetamelijk zijn. De ratio hiervan is vertrouwen: voor het goed kunnen functioneren als pensioenfonds is vertrouwen van onder meer het publiek een randvoorwaarde. Integriteit vormt een van de pijlers van dat vertrouwen. DNB ziet toe op de maatregelen die pensioenfondsen hebben getroffen in hun bedrijfsvoering ter beheersing van integriteitrisico's.

Naast de integere bedrijfsvoering is de betrouwbaarheid van bestuurders en andere beleidsbepalers van groot belang voor de integriteit van een pensioenfonds. Artikel 5a van de Pw BES bevat een uitgebreide bepaling hieromtrent. Financiële ondernemingen moeten immers geleid worden door betrouwbare en integere bestuurders. Bestuurders en andere (mede)beleidsbepalende personen worden derhalve door de toezichthouders bij aanvang, en wanneer verder noodzakelijk wordt geacht, getoetst op onder meer hun betrouwbaarheid. Meer informatie hieromtrent vindt u onder 'Toetsingen'.

Het Meldformat dient volledig te worden ingevuld en per beveiligde e-mailverbinding (sancties@dnb.nl) naar DNB te worden gestuurd.

Toetsingen

Inleiding

Bestuurders en (mede)beleidsbepalers van bedrijfstakpensioenfondsen en ondernemingspensioenfondsen in Caribisch Nederland worden op betrouwbaarheid getoetst. Dagelijks beleidsbepalers worden tevens op deskundigheid getoetst.

Waarom toetsen?

Betrouwbare bestuurders en andere (mede)beleidsbepalers dragen bij aan een stabiele en integere financiële sector. Daarmee wordt gewaarborgd dat deelnemers en andere belanghebbenden kunnen vertrouwen op pensioenfondsen. De toetsing vloeit voort uit artikel 5a Pensioenwet BES.

DNB heeft een zelfstandige taak voor wat betreft een integere financiële sector in Caribisch Nederland en dient derhalve zelf een oordeel te vormen over de betrouwbaarheid van de (mede)beleidsbepalers van de in Caribisch Nederland gevestigde pensioenfondsen.

Betrouwbaarheidstoetsing

De betrouwbaarheidstoets is van toepassing op (mede) beleidsbepalers zoals bestuurders. Vastgesteld dient te worden of de betrouwbaarheid van de (mede)beleidsbepalers buiten twijfel staat, op basis van diens voornemens, handelingen en antecedenten. Hierbij wordt aandacht gegeven aan diverse aspecten, zoals mogelijk aanwezige strafrechtelijke, fiscale en toezichtantecedenten. De toetsing begint met het invullen van de 'Vragenlijst Benoeming CN' door de te toetsen persoon. De gegevens die naast de 'Vragenlijst Benoeming CN' benodigd zijn voor de uitvoering van deze toets zijn in ieder geval een curriculum vitae (zie vraag 8 van het vragenformulier) en een leesbare kopie van een geldig paspoort.

Hertoetsing

Op grond van artikel 4 Regeling Pensioenwet BES staat de betrouwbaarheid van een (mede)beleidsbepaler van een instelling in Caribisch Nederland voor een termijn van drie jaar buiten twijfel. Echter, wanneer een wijziging in de relevante feiten of omstandigheden een redelijke aanleiding geeft tot een nieuwe beoordeling, kan er binnen deze termijn worden hertoetst.

Na de termijn van drie jaar wordt de betrouwbaarheid van de (mede)beleidsbepaler door DNB hertoetst. Dit gebeurt op initiatief van DNB, waarbij de instelling wordt gevraagd de te toetsen personen opnieuw voor te dragen middels de Vragenlijst Benoeming CN.

Geschiktheidstoetsing

Voor instellingen in Caribisch Nederland geldt dat de medebeleidsbepalers op deskundigheid worden getoetst. Het gaat daarbij niet alleen om de personen die volgens de juridische structuur als mede beleidsbepaler worden aangemerkt, maar ook om personen die feitelijk invloed uitoefenen op de beleidsvorming van de instelling. Deze toets is bedoeld om uit te kunnen drukken of iemand deskundig is. Als iemand bijvoorbeeld weinig beschikbaar is, dan kan deze persoon wel deskundig zijn, maar niet geschikt om de functie uit te oefenen.

Bij de toetsing op geschiktheid wordt rekening gehouden met:

- de functie van de beleidsbepaler;
- de aard, omvang, complexiteit en het risicoprofiel van de onderneming;
- de samenstelling en het functioneren van de beleidsbepalers tezamen.

Bij de deskundigheidstoets wordt de situatie van het pensioenfonds en de functie van de beleidsbepaler in aanmerking genomen worden. Indien het fonds het voornemen heeft om deze omstandigheden te wijzigen (bijvoorbeeld bij een functiewisseling), dient de onderneming dit voornemen aan DNB te melden.

Termijn

Voor toetsingen van bestuurders en (mede)beleidsbepalers is de beslistermijn in beginsel 13 weken. De toetsing maakt onderdeel uit van de betreffende aanvraag.

Indiening formulieren

U kunt het formulier met de bijlagen per mail toesturen naar Toetsing.BES@dnb.nl. Wij sturen u dan zo spoedig mogelijk een ontvangstbevestiging. Echter dienen nog wel de fysieke documenten, voorzien van handtekening, te worden nagezonden. Voor vragen over de toetsingsprocedure kunt u terecht bij het Expertisecentrum Toetsingen, tel.: +31 (0) 20 524 6211.

Register

In het register zijn de vergunningen opgenomen die door de Nederlandsche Bank (DNB) op grond van de Wet financiële markten BES ('Wfm BES') zijn verleend. In het algemeen moeten financiële ondernemingen over een vergunning van DNB beschikken om activiteiten te mogen verrichten in Caribisch Nederland.

Het register is opgesteld op grond van de artikelen 2:19 en 2:20 van de Wfm BES en de artikelen 2:12 tot en met 2:14 van het Besluit financiële markten BES ('Bfm BES').